

DAMIR ŠKOMRLJ

Piše: Snježana
PRIJIĆ SAMARDŽIJA

Carstvo uma, a ne snage

Tema spolnog uznemiravanja, i onog na akademskim institucijama, puni medijski prostor. Kako i priliči, institucije su se oglasile zagovarajući nultu toleranciju na spolno uznemiravanje, kao i na svako drugo uznemiravanje. Saborski odobri su se sastali i osudili pojave spolnog uznemiravanja. Svi su se obvezali razviti mehanizme kojima bi se spolno uznemiravanje na ispravan način moglo prevenirati i sankcionirati. U javnosti je, međutim, ostao dojam da se ni u ovoj se 'tragediji' nije dogodila katarza, ljudi nisu iz kazališta izašli bolji i s više razumijevanja i optimizma. Zašto je tome tako?

Ključan razlog je zasigurno kronično nepovjerenje u institucije i ljude koji ih vode. Drugi je razlog već potpuna apatija u pogledu političara kao donosioca odluka na najvišoj razini. Nitko ni ne pomišlja da će im ova tema biti važnija i da će držati njihovu pažnju. Treći je nepovjerenje u medije kao važne dionike u donošenju odluka koji ne odgovaraju nikome - osim tržištu. A ni tržištu tema nije ugodna, čim izgubi primjese afera. Na žalost, ali vjerojatno opravdano, nema puno razloga da povjerujemo da će ova tema imati sustavnu brigu i odgovarajuće praćenje. Ništa nova pod suncem nebeskim, i ništa što je posebno vezano za našu sredinu i mentalitete. No, ni ovaj zaključak nije otkriće, opće je mjesto i komentar koji je točan, ali koji ne pomaže u stvarnom razumijevanju stanja i ne povećava šanse da se razriješi.

Pitanje spolnog uznemiravanja nije samo pitanje kaznene odgovornosti, dobre provedbe etičkih kodeksa, stegovnih postupaka i sankcija. Naravno da je sve to presudno kada do prijava dođe, ali to je samo, uobičajeno prisposodiva, površina sante leda. Ispod vode, nevidljiva većini i preapstraktna za novinarske analize je složena društvena klima koja je stvarni uzrok i rješenje pitanja spolnog zlostavljanja. Ispod površine vode je mučan i nerazumljiv prijezir prema temi ljudskih prava i političkoj korektnosti kao izmišljotini anarhističkih teoretičara i aktivista koji ne razumiju političku i životnu pragmu. Nešto dublje su stereotipi i predrasude vezani uz različite grupne identitete, a posebice žene te etničke i rasne manjine. Slijedeći sloj je tiho toksično negodovanje većine, ali i fanatizam nekih društvenih skupina prema rodnim temama kao ideologiji koja direktno ugrožava i obespravljuje 'normalne' i zdrave stanice društva. Još dublje je rudimentarna agresija prema svemu što se ne razumije ili pretvaranje vlastite egzistencijalne nesigurnosti u čisto nasilje prema drugima. Negdje na dnu je goli nagon i interes za dominacijom i statusom. Drugim riječima, pitanje spolnog zlostavljanje neće se riješiti ni najboljim mehanizmima i protokolima, ako se uopće i dogode na žarištima spolnog zlostavljanja. Rješenje je u dugoročnom i promišljenom stvaranju društvene i institucijske klime koja obeshrabruje nasilje i dominacijske prakse svake vrste, a osnažuje njihove stvarne i potencijalne žrtve. Problem ovog rješenja jest što je kod nas iznimno nepopularno, jer ga mnogi doživljavaju kao dosadno i zamorno 'etiziranje' te suzbijanje životnog šarma, humora i spontanosti u odnosima. Međutim, ovaj prigovor, koji je možda dijelom i opravdan, treba promatrati iz perspektive statistika Državnog zavoda za statistiku, prema kojima muškarci čine 96,9% osuđenih počinitelja kaznenih djela protiv spolnih sloboda u koje se ubrajaju i silovanje, bludne radnje te prinuda na prostituciju. Žene su u 92% slučajeva žrtve ovih kaznenih djela, a u 85,7% slučajeva one su žrtve spolnog uznemiravanja. Spolno zlostavljanje djece kreće se u otprilike istim postocima, a počinitelji su u sličnom postotku muškarci. Prisjetimo se i otpora ratifikaciji Istarske konvencije čiji su primarni ciljevi bili prevencija i sankcioniranje nasilja nad ženama. Činjenice pokazuju da je društvena klima toleriranja nasilja nad ženama daleko ozbiljniji i urgentniji problem od kvalitetne socijalizacije.

Na Sveučilištu u Rijeci je u završnoj fazi izrada Plana rodne ravnopravnosti, strateškog dokumenta kojeg pripremamo unutar projekta SPEAR i prestižnog EU programa Obzor 2020, u partnerstvu sa sveučilištima iz Danske, Švedske, Njemačke, Portugala, Litve i Bugarske. Europska unija dovršava odluku prema kojoj se će ovaj dokument ili jasna i objavljena sveučilišna politika kojom se osigurava provedba protokola za spolno uznemiravanje biti uvjetom za prijavu istraživačkih projekata u najprestižnijem EU programu Obzor Europa. U finalnoj fazi je i projekt CASPER, s ciljem uspostave prestižnih certifikata za europska sveučilišta koja se odgovorno odnose prema pitanju rodne ravnopravnosti. Ove su europske inicijative prevažne jer šalju nedvosmislenu poruku da ova tema ne smije zapasti u bezdane apatije, zamora i marginalizacije, ali posebice zato jer osnažuje angažman ljudi i institucija koje prepoznaju kompleksne uzroke klime tolerancije nasilja i istinski nastoje stvarati prostore sigurnosti u kojima um doista caruje, a snaga i moć klade valjaju.

More ideja ~ More ideas

Zamišljam interdisciplinarnu skupinu istraživača čiji će se talenti i područja stručnosti nadopunjavati

Svojim dalekim domom smatram Odsjek za kulturalne studije na kojem će projekt REVENANT biti organiziran

JEREMY F. WALTON JEDINI ZNANSTVENIK IZ HRVATSKE

Nasljeđa nač prošlosti ne

Za pet godina istraživanja u sklopu projekta REVENANT dr. Waltonu pripast će 1,93 milijuna eura. Članovi REVENANT tima širokim temama pozabavit će se tako što će se usredotočiti na tri vrste kolektivnih sjećanja i nasljeđa: osobe, mjesta i stvari. Svojim će istraživanjima obuhvatiti niz tema, od Sisi do Petra Velikog, od vojnih groblja do muzeja smještenih u nekadašnjim carskim palačama, od turske kave do Sacher torte. Projektom se prvenstveno nastoji objasniti kako carstva koja su postojala u prošlosti još uvijek oblikuju i utječu na kulturu, društvo i politički život današnjice

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Jedini znanstvenik iz Hrvatske koji je prošle godine dobio prestižan projekt Europskog istraživačkog vijeća (ERC) je dr. Jeremy F. Walton sa Sveučilišta u Rijeci. Za pet godina istraživanja u sklopu projekta REVENANT dr. Waltonu pripast će 1,93 milijuna eura. Ovo je tek deseti ERC-ov projekt od 2007. koji stiže u Hrvatsku, a treći Sveučilišta u Rijeci. Dr. Walton rođen je u SAD-u, a doktorirao je antropologiju na Sveučilištu u Chicagu. Antropolog čija se istraživanja nalaze na sjecištu studija pamćenja, urbanih studija i komparativnog proučavanja carstava i imperijalizma vodi istraživačku skupinu Maxa Plancka, »Carstva sjećanja: kulturna politika povijesti u bivšim habsburškim i osmanskim gradovima« na Institutu za proučavanje vjerske i etničke raznolikosti Maxa Plancka. Njegova prva knjiga »Muslimansko civilno društvo i politika vjerske slobode u Turskoj« etnografija je muslimanskih nevladinih organizacija, državnih institucija i

sekularizma u suvremenoj Turskoj. Kao poslijedoktorand u Centru za napredne studije jugoistočne Europe Sveučilišta u Rijeci pokrenuo je suradnju s Odsjekom za kulturalne studije Filozofskog fakulteta, istraživanja je provodio i u okviru transregionalne istraživačke mreže CETREN na Sveučilištu Georg August u Göttingenu, Centru za suvremene arapske studije Sveučilišta Georgetown i New Yorku. Svoja je istraživanja objavio u velikom broju znanstvenih časopisa, a krajem ove ili početkom iduće godine planira oformiti istraživačku skupinu REVENANT (Revivals of Empire: Nostalgia, Amnesia, Tribulation). Rezultati projekta uključivat će dokumentarni film, izložbu fotografija i mrežnu stranicu, kao i razne znanstvene i popularne publikacije. Tim se projektom, kaže dr. Walton, u prvom redu nastoji objasniti kako carstva koja su postojala u prošlosti – pritom se posebno misli na Habsburšku Monarhiju, Osmansko Carstvo i Rusko Carstvo/dinastiju Romanov – još uvijek oblikuju i utječu na kulturu, društvo i politički život današnjice.

– Svako se od tih carstava raspalo prije više od stoljeća, i to kao posljedica Prvog svjetskog rata. Međutim, ona dišu još i danas, i to snažno, živahno i smiono. Čak i običan prolaznik u Istanbulu, Sankt Petersburgu ili Beču s lakoćom može uvidjeti važnost nasljeđa carske prošlosti za sadašnje ozračje grada. Kolektivna imperijalna sjećanja također se bave pitanjima međureligijske, interkulturalne te međuetničke tolerancije i raznolikosti danas.

Što očekujete od projekta?

– Osnovni je cilj projekta, kojim je ujedno i vođena istraživačka skupina »Empires of Memory« (»Carstva sjećanja«), čiji sam bio voditelj na Institutu Max Planck za proučavanje vjerske i etničke raznolikosti (Göttingen, Njemačka), usporediti i suprotstaviti oblike u kojima se kolektivna sjećanja i nasljeđa carstava pojavljuju u različitim nacionalnim kontekstima. Zatim nas veoma zanimaju još uvijek prisutne posljedice veza između carstava. Dokaze vrlo lako možemo pronaći u Hrvatskoj, na primjer, sjetimo se samo nasljeđa latinskog naslova Antemurale Christianitatis (»predzide

Vežu s riječkim Sveučilištem Jeremy Walton ostvario je kao poslijedoktorand u Centru za napredne studije jugoistočne Europe

ATSKE KOJI JE PROŠLE GODINE DOBIO PRESTIŽAN ERC PROJEKT

Ćina komunikacije iz treba zanemarivati

Jeremy Walton kroz projekt REVENANT objasniti će kako carstva iz prošlosti oblikuju kulturu, društvo i politički život današnjice

kršćanstva»), koji je papa Lav X. Hrvatskoj dao 1519. godine zato što je u to vrijeme bila tampon-zona između Habsburškog i Osmanskog Carstva te samim time kršćanstva i islama uopće. Članovi REVENANT-a tim će se vrlo širokim temama pozabaviti tako što će se usredotočiti na tri vrste kolektivnih sjećanja i nasljeđa: osobe, mjesta i stvari. Svojim ćemo istraživanjima obuhvatiti čitav niz tema, od Sisi do Petra Velikog, od vojnih groblja do muzeja smještenih u nekadašnjim carskim palačama, od turske kave do Sacher torte. U konačnici se nadamo da ćemo kroz projekt REVENANT okupljanjem niza različitih tema i mjesta uspjeti ponuditi inovativan, fleksibilan model koji bi od koristi bio pri komparativnim proučavanjima carstava i kolektivnih sjećanja općenito.

Novi putovi komunikacije

Hoće li rezultati istraživanja utjecati na lokalnu i nacionalnu zajednicu te širu regiju?

– Nikada nije lako predvidjeti kamo nas sve znanje može odvesti, posebno izvan okvira akademске zajednice. Imajući to na umu, nadam se da će predanost suradnika na projektu da odnos između prošlosti i sadašnjosti učine još zamršenijim pridonijeti otvorenijem, pluralističkom pogledu na povijest i njezinu ulogu u današnjem životu. U slučaju političkih kultura, posebno onih nacionalističkih, razumijevanje je povijesti u sadašnjosti najčešće temeljeno na strogim kriterijima. Međutim, povijest nije predmet ili alat koji možete posjedovati, odnosno koristiti. Nadam se da će naglasak koji projekt stavlja na to koliko je ostavština minulih carstava u današnjim vremenima zamršena poslužiti kao zgodan

podsetnik da će politička, društvena i kulturna uređenja koja danas uzimamo zdravo za gotovo također jednoga dana biti dijelom prošlosti. Tu ideju svakako valja imati na umu kada o njima govorimo, posebno u političkom kontekstu. U praktičnom pogledu, nadam se da će REVENANT otvoriti nove putove komunikacije i suradnje između znanstvenika, umjetnika i aktivista u zemljama u kojima provodimo istraživanja, a ima ih najmanje devet. Naše će istraživanje pokazati da se u prošlosti komunikacija odvijala na iznenađujuće načine – njihova se nasljeđa u sadašnjosti ne bi trebala zanemarivati.

Odakle ideja da se projekt locira upravo na Sveučilište u Rijeci i Filozofski fakultet?

– Srećom sam već dugi niz godina u dobrim prijateljskim odnosima s izvrsnim znanstvenicima sa Sveučilišta u Rijeci i s Filozofskog fakulteta, a i sam mi je grad vrlo blizak. Radio sam kao suradnik na postdoktorskom studiju u Centru za napredne studije jugoistočne Europe (CNS-JIE) 2015. i 2016. godine, s čijim sam članovima idalje u bliskom kontaktu. Neki su se od mojih bivših kolega iz Centra pridružili projektu »Empires of Memory«, koji vodim u Njemačkoj. Osim Centra svojim dalekim domom smatram i Odsjek za kulturalne studije, gdje će projekt REVENANT biti organiziran. Interdisciplinarni pristup Odsjeka te zanimanje mnogih njegovih članova za pitanja kolektivnog sjećanja i politike prošlosti u dubokom su skladu s premisom projekta. Na kraju krajeva, i sama će Rijeka igrati istaknutu ulogu u REVENANT-u. Zahvaljujući projektu »Empires of Memory«, proveo sam istraživanje u Trstu.

Željno iščekujem novi, revolucionarni projekt o postimperijalnim lučkim gradovima koji ću voditi, a koji će, naravno, obuhvaćati i Rijeku. Odluka da se projekt REVENANT organizira u Rijeci pala je skroz lako – naposljetku, Sveučilište, Filozofski i Rijeka moj su istinski dom, i to i iz stručnih i iz znanstvenih razloga.

Kozmopolitska skupina

Riječ je o interdisciplinarnom projektu koji obuhvaća veći broj svjetskih sveučilišta, ali i brojne znanstvenike različitih profila. Na koji način planirate okupiti tim?

– Iako još nismo utvrdili točan profil znanstvenika koji će surađivati na REVENANT-u, bez sumnje mogu reći da će se raditi o kozmopolitskoj, interdisciplinarnoj skupini. Kada sam pripremao prijavu za Europsko istraživačko vijeće (European Research Council, ERC), stupio sam u kontakt s mnogim antropolozima, povjesničarima, političkim znanstvenicima, komparatistima, sociolozima i znanstvenicima urbanih studija. Svi su se ljubazno odazvali pozivu da nadziru projekt. Naša mreža, koja se trenutačno sastoji od sveučilišta, instituta, muzeja te znanstvenika iz Austrije, Hrvatske, Finske, Gruzije, Grčke, Ujedinjenog Kraljevstva, Nizozemske, Rusije, Srbije, Švicarske, Turske, Ukrajine i Sjedinjenih Američkih Država, bit će od ključne važnosti za etnografska i arhivistička istraživanja različitih lokacija koje REVENANT želi integrirati i usporediti. Prije početka projekta zaposlit ću otprilike tri postdoktorska i tri doktorska suradnika koji će činiti srž projekta. Zamišljam interdisciplinarnu skupinu istraživača

čiji će se talenti i područja stručnosti nadopunjavati i dopunjavati. Zajedno ćemo imati velike koristi od izdašne institucionalne podrške Odsjeka za kulturalne studije, Filozofskog fakulteta i Sveučilišta u Rijeci općenito.

Jedan od vaših većih projekata bio je usmjeren na odnos između muslimanskih organizacija civilnog društva, državnih institucija i sekularizma u suvremenoj Turskoj. Zbog čega vas je zaintrigirala upravo ta tema?

– Islamski politički pokreti i prakse, posebno u odnosu na pitanja sekularizma i orijentalizma, zaintrigirali su me još 2000. godine, kada sam upisao doktorski studij antropologije na Sveučilištu u Chicagu. Teroistički napadi koji su se dogodili 11. rujna 2001. znatno su motivirali moja istraživanja zbog toga što je uslijedio val islamofobije, posebno u Sjedinjenim Američkim Državama. Istovremeno je Istanbul na mene već pri prvom posjetu ostavio dubok utjecaj. Znao sam da tamo moram provesti više vremena. Jednom kada sam dugo vremena proveo u Turskoj, nekako sam stekao dojam, koji je još uvijek prisutan, da je problematičan odnos između civilnog društva i države ključno pitanje koje se proteže kroz mnoge žestoke političke rasprave u Turskoj: pitanja sekularizma i islama, svakako, ali i kurdska borba za jednaka prava i zastupljenost; odnos vojske prema društvu u cjelini; i, iznad svega, obračun Turske sa svojom složenom, teškom poviješću u sadašnjosti. To se posebno odnosi na genocid nad Armencima, koji u Turskoj ostaje tragično prešućen, a u općenitijem smislu na Osmansko Carstvo i tzv. »neosmanizam«.

Kako sam počeo proučavati muslimanske organizacije civilnog društva – istraživanje je onda 2017. godine iznjedrilo knjigu Muslim Civil Society and the Politics of Religious Freedom in Turkey (Muslimansko civilno društvo i politika vjerske slobode u Turskoj), koja je izašla u nakladništvu izdavačke kuće Oxford University Press – shvatio sam da je uloga osmanske prošlosti u sadašnjosti bila nezaobilazna, čak i dominantna tema mnogih mojih sugovornika. Upravo su te teme – očaranost načinom na koji se neki aspekti prošlosti u sadašnjosti idealiziraju, zagovaraju, kritiziraju i zataškavaju – tvorile osnovu mojih kasnijih istraživanja, a na kraju i projekta REVENANT.

Intelektualni dom

Kao stipendist Centra za napredne studije jugoistočne Europe Sveučilišta u Rijeci upoznali ste i Rijeku. Kakav ste dojam stekli?

– Kao što sam već rekao, Rijeka – njezine tekture, ljepota i povijest – je na mene ostavila snažan dojam. Ona je, baš kao i ostali gradovi koje projekt obuhvaća, zrcalo slojevite povijesti. Sjećam se jednog od prvih dana provedenih u Rijeci, još prije nego što znao stvar ili dvije o njezinoj prošlosti. Jednom sam prilikom šetao Sušakom i naišao na zagonetan šaht u nekoj od sporednih ulica. Na njemu je stajao natpis u cijelosti na mađarskom jeziku. Ta me zgoda navela na istraživanje povijesti Rijeke kao ključne luke u mađarskom dijelu Habsburškog Carstva za vrijeme Carske i kraljevske dvojne monarhije Austro-Ugarske (1867. – 1918.). Kasnije sam pročitao roman Gabrielea D'Annunzia »Užitak« – iako mi se nije baš dopao, zaintrigirala me povijest neovisne Imprese di Fiume. Nedavno sam obišao mnoge gradske zanimljivosti koje oduševljavaju neskladnu prošlost: Crkvu sv. Nikole, Brodogradilište 3. maj, Palaču Sečerane, de Alborijev Riječki neboder na kraju Korza te zgradu bivšeg Osmanskog konzulata u blizini brodogradilišta. Nadam se da ću pisati o nekoliko njih na temelju vlastitog istraživanja za projekt REVENANT (i, naravno, uvijek sam voljan čuti dodatne preporuke).

Na kraju, imao sam sreće pa sam prisustvovao Karnevalu 2019. godine. Ushičena, pomalo subverzivna atmosfera, posebno trupe zvončara – za mene su utjelovile prepoznatljiv duh Rijeke, duh koji ću, nadam se, njegovati i tijekom istraživanja.

Znači li to da ćete i nakon završetka projekta ostati u Rijeci?

– Svakako se nadam da ću moći. Moji kolege s Odsjeka za kulturalne studije i drugih odsjeka već su pokazali zanimanje za projekt, pa se tako nadam da će Sveučilište na kraju biti moj stalni akademski dom.

Bilo to moguće ili ne, Rijeka će za mene bez sumnje i dalje biti izvor nadahnuća i, u budućnosti, jedan od mojih intelektualnih domova.

Nadamo se da ćemo kroz projekt okupljanjem niza različitih tema i mjesta uspjeti ponuditi inovativan, fleksibilan model koji bi od koristi bio pri komparativnim proučavanjima carstava i kolektivnih sjećanja općenito

Politička, društvena i kulturna uređenja koja danas uzimamo zdravo za gotovo jednoga će dana biti dijelom prošlosti

»COVID-19 PORUKE« CIKLUS OD PET INTERDISCIPLINARNIH ZNANSTVENIH KONFERENCIJA

Izazovi pandemije iz st

Pet znanstvenih konferencija »COVID-19 UNIRI poruke« Sveučilišta u Rijeci i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – Zavoda za biomedicinske znanosti u Rijeci okončane su skupom koji je bio posvećen studentima i njihovim problemima u doba pandemije. Ideja cijelog ciklusa bila je doprinijeti razmjeni ideja s ciljem uspješnijeg suočavanja s izazovima pandemije COVID-19 i naglasiti posvećenost Sveučilišta svojoj javnoj misiji društvene odgovornosti

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Posljednja u ciklusu od pet znanstvenih konferencija »COVID-19 UNIRI poruke« Sveučilišta u Rijeci i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – Zavoda za biomedicinske znanosti u Rijeci

bila je posvećena studentima. Pod nazivom »COVID-19 iz studentske perspektive« znanstvenici i studenti progovorili su o svim problemima koju su kriza i pandemija donijeli. S obzirom da pandemija ima različite aspekte i pogoda cijelo društvo to je bio i poticaj za organizaciju ciklusa interdisciplinarnih

međunarodnih skupova. Nakon završetka ciklusa, Sveučilište u Rijeci izradit će dokument pod nazivom COVID-19 UNIRI poruke, koji će sadržavati zaključke o smjeru i potrebi daljnjih znanstvenih istraživanja i društvenih djelovanja. Time Sveučilište u Rijeci, uz podršku Hrvatske akademije

znanosti i umjetnosti – Zavoda za biomedicinske znanosti u Rijeci, želi doprinijeti razmjeni ideja s ciljem uspješnijeg suočavanja s izazovima pandemije koronavirusa COVID-19 i naglasiti posvećenost Sveučilišta svojoj javnoj misiji društvene odgovornosti. Gledano iz studentske

perspektive pandemija nije uzrokovala samo nagli prijelaz na online nastavu, već je uzrokovala i cijeli niz drugih problema u svakodnevnom životu s kojima nikad ranije nisu bili suočeni. Fakulteti preko noći više nisu bili mjesto susreta, a izoliranost i online nastava mnogima su teško pali.

PROF. DR. BLAŽENKA DIVJAK, FAKULTET ORGANIZACIJE I INFORMATIKE, UNIZG

SUSTAVI KOJI SU »FIT« BOLJE SE NOSE S KRIZNIM SITUACIJAMA

Sveučilišta trebaju biti otvorena jer samo tako mogu biti svjetionici znanja i etičkog djelovanja u društvu. Ako se autonomija sveučilišta i zajedništvo studenata i nastavnika/istraživača iskoristi za sukreciju rješenja za izlaze iz kriza, otvaraju se i prilike za razvoj. Sveučilišta su, kao i škole, kod prelaska na nastavu na daljinu napravile nužne prilagodbe, ali nakon toga se trebalo bolje pripremiti za ovu akademsku i školsku godinu. Oni koji su sada nepripremljeni više nemaju izgovora kao na početku pandemije u ožujku 2020. U online nastavi očitovali su se, i još naglasili, svi problemi koji postoje i u nastavi uživo. Na primjer nastava je često dosadna, studenti nisu motivirani, ECTS bodovi nisu primjereni, ispituju se činjenice koje se nađu jednim klikom miša, a studentima se često ne daje prilika za samostalno istraživačko učenje i usvajanje kompetencija koje su nužna za kreativan i plodonosan život i rad u 21. stoljeću, u vrijeme 4. industrijske revolucije. Prilika je sada da se ti problemi stave u prvi plan i krenu sustavno rješavati jer se oni teže rješavaju nego nedostatak digitalnih vještina koje su nužne, ali nisu čarobni štapić za uspješno suočavanje s izazovima. U kriznoj situaciji bolje su se snašli oni fakulteti, sveučilišta i sustavi koji su i inače bili u pokretu, mijenjali se, reformirali i bili »fit«. Spremnost na promjene osi-

gurava otpornost na krize i izazove. Kvalitetna komunikacija i transparentnost su nužne. Nakon prvog udara pandemije na sustave obrazovanja, koji je bio iznenađan i nije postojao jedan najbolji odgovor, do sada smo trebali napraviti planove, scenarije, kriterije i javno ih objaviti tako da je jasno koje su nam opcije i što je čija odgovornost. Situacija u kojoj smo sada u kojoj imamo dojam da se stvari razvijaju stihijski i bez plana, a mjere uvode bez analiza i kriterija, uzrokuje dodatnu frustraciju i otpor mjerama. Ona sveučilišta i fakulteti koji imaju svijest o svojem razvoju i preuzimaju odgovornost za njega, pripremaju planove, analiziraju naučeno iskoristit će prilike da se bolje pozicioniraju u odnosu na druge, ali i da pruže prilike svojim studentima i nastavnicima da budu hrabri u inovacijama. Akademski integritet (čestitost) i sloboda su potpuna suprotnost klijentelizmu, sinekuri i zaostalosti. U tom procesu promjena u kojima se traže prilike za razvoj, a ne samo izgovor zašto se nešto ne može suštinski promijeniti, studenti su prirodni i nezaobilazni partneri. Čestitam Sveučilištu u Rijeci na hrabrosti i vođenju koje teži boljim uvjetima studiranja za sve studente i istraživanja za sve znanstvenike, ali i služenju zajednici i društvu u cjelini.

U online nastavi očitovali su se, i još naglasili, svi problemi koji postoje i u nastavi uživo

prof. dr. Blaženka Divjak

Neizmjerno je važno osigurati pravno sudjelovanje studenata, nastavnika i uprave u procesu odlučivanja

Sven Sušanj

Važno je da su studentski predstavnici od početka pandemije uključeni u donošenje odluka i u pripremi za novu akademsku godinu

Leopold Mandić

SVEN SUŠANJ, STUDENTSKI PRAVOBRANITELJ SZ UNIRI

PANDEMIJA MORA POSLUŽITI KAO POUKA KAKO ORGANIZIRATI I UPRAVLJATI SVEUČILIŠTIMA

Pandemija koronavirusa zorno je pokazala koliko je sustav obrazovanja ranjiv na izvanredne događaje. U roku od nekoliko tjedana škole i sveučilišta morali su prilagoditi način izvođenja nastave online okruženju, osmisliti nove načine poučavanja i provjere znanja učenika i studenata te osigurati da kvaliteta nastave ostane približno na istoj razini kao i prije početka pandemije. U takvim se nezapamćenim okolnostima otvorena i učestala komunikacija između studenata, nastavnika i uprava fakulteta i Sveučilišta pokazala ključnom za ostvarenje tih ciljeva. Naše je Sveučilište ponudilo nekoliko svijetlih primjera kako se suradnjom svih uključenih u obrazovni proces može postići učinkovit i relativno bezbolan prijelaz na online nastavu. Prije svega, Uprava Sveučilišta od samoga početka uključila Studentski zbor Sveučilišta u Rijeci u proces donošenja odluka. Rektorica je redovito obavještavala Studentski zbor na njegovim sjednicama o svim zbivanjima vezanima uz koronavirus te je komunikacija između studentskih predstavnika i Uprave Sveučilišta bila otvorena i učinkovita. Međutim, isto je bilo potrebno i na razini sastavnica Sveučilišta. Pravni fakultet u Rijeci poveo je primjerom, organiziravši

redovite otvorene online sastanke studenata i prodekana za nastavu na kojima su svi zainteresirani studenti mogli postavljati pitanja, ukazivati na probleme koji su se pojavljivali u praksi i predlagati rješenja. Iznimno se važnom pokazala i komunikacija između studentskih predstavnika i šire studentske populacije. Provođenjem anketa o zadovoljstvu online nastavom na razini Sveučilišta i nekih sastavnica, Studentski su zborovi pokušali pribaviti ključne informacije od studenata o problemima s kojima su se suočavali u novom online okruženju. Konačno, ova pandemija mora nam poslužiti kao pouka kako organizirati i upravljati našim sveučilištima i fakultetima. Neizmjerno je važno osigurati ravnopravno sudjelovanje studenata, nastavnika i uprave u procesu odlučivanja te brzu, jednostavnu i pravovremenu razmjenu informacija između svih zainteresiranih strana. Jedino na taj način možemo oživotvoriti ideje istinske sveučilišne autonomije, demokratskog upravljanja i slobode koja mora vladati u znanosti i visokom obrazovanju.

LEOPOLD MANDIĆ, PREDSDJEDNIK SZ UNIRI

PREDNOSTI I MANE UČENJA NA DALJINU

Uspoređujući iskustvo studiranja u »normalnim« okolnostima i okolnostima pandemije možemo zaključiti kako postoje i prednosti i mane učenja na daljinu. Jedna od prednosti online nastave sigurno je lakši pristup predavanjima i komoditet s obzirom na to da, ustvari, iz udobnosti vlastitog doma pristupate predavanjima. Također, jedna od prednosti je i što možete lakše upisati i slušati kolegije na drugim sastavnicama ili drugim Sveučilištima (primjer YUFE mreže) koji se također izvode u online okruženju. Kada razmišljamo o nedostacima online nastave, sigurno nam ponajviše nedostaje onaj socijalni kontakt i druženja s kolegama i kolegicama i profesorima, a što se tiče same kvalitete predavanja, neke

stvari je lakše naučiti kroz klasična predavanja koja uključuju neposredni kontakt s profesorom, odnosno profesorom. Hibridni model izvođenja nastave koji je trenutno aktualan na našem Sveučilištu primarno omogućava da se sve studentske obaveze izvršavaju u skladu s epidemiološkim mjerama i preporukama, a pritom se ne dovodi u pitanje ostvarivanje ishoda učenja. Nama je važno da su studentski predstavnici od početka pandemije uključeni u donošenje odluka i u pripremi za novu akademsku godinu i sve ono što nam ona donosi. Uvijek postoji

mjesta za poboljšanje, ali moramo biti svjesni da je za sve nas ovo neobičan i izazovan period i izrazito je važno da budemo fleksibilni i puni razumijevanja jedni za druge. Izrazito je važno da i dalje ostanemo odgovorni i pazimo na sebe i ljude kojima smo okruženi. Iskreno se nadamo da će se situacija što prije »unormaliti« i da ćemo se moći svi zajedno vratiti onim svakodnevnim ritualima koji su sada u drugom planu, a do tada jednostavno moramo izdržati i prilagoditi se okolnostima.

ERENCIJA OKONČAN SKUPOM POSVEĆENOM STUDENTIMA

Studentske perspektive

IVANKA ŽIVČIĆ-BEĆIREVIĆ, VODITELJICA SVEUČILIŠNOG SAVJETOVALIŠNOG CENTRA UNIRI

RANO PREPOZNAVANJE PSIHIČKIH TEŠKOĆA PRIORITET SVAKOG SUVREMENOG SVEUČILIŠTA

Iznenadno izbijanje i naglo širenje pandemije COVID-19 odrazilo se na živote ljudi kao niti jedno ranije iskustvo prije toga, a brojna istraživanja provedena širom svijeta upućuju na niz negativnih psiholoških posljedica, prvenstveno u vidu povećanja simptoma anksioznosti, stresa i depresije. Rezultati istraživanja kojeg smo proveli na Sveučilištu u Rijeci u proljeće prošle godine govore da su studenti bili prilično uznemireni tijekom lockdowna, a 35 posto njih navodi pogoršanje svojeg psihičkog stanja. Najvećim izvorom stresa studenti su procijenili posljedice izolacije, nešto manjim akademске teškoće i mogućnost zaraze koronavirusom. Premda je većina studenata redovito izvršavala svoje obaveze na studiju, velik broj njih imao je teškoće u koncentraciji i motivaciji za učenje i rad na daljinu. U usporedbi s rezultatima ispitivanja naših studenata provedenog prije nekoliko godina, uočen je povećan broj onih s visokim i ekstremnim rezultatima na skali anksioznosti i depresivnosti (20 posto). Intenzivniji stres i izraženiji simptomi primjećeni su kod studenata koji su zbog studija preselili i odvojili od obitelji. Većina se njih tijekom lockdowna vratila svojim kućama, gdje često nisu imali zadovoljavajuće uvjete za rad. Žalili su se na osamljenost, nedostatak privatnosti, neizvjesnost u vezi budućnosti, a nedostajali su im prijatelji i svakodnevne aktivnosti kojima su se uobičajeno bavili. Premda su se tijekom lockdowna studenti osjećali relativno sigurno pa je

opasnost od zaraze predstavljala manji izvor stresa, socijalna se izolacija negativno odrazila na njihovo emocionalno i akademsko funkcioniranje. Čak 12,7 posto studenata navodilo je suicidalne misli, što je značajno više u usporedbi s našim ranijim podacima (oko 7 posto). Gotovo trećina ispitanih studenata razmišljala je o traženju stručne psihološke pomoći, ali ih je samo 5 posto zaista potražilo, premda im je bila dostupna. S obzirom na dugotrajnost pandemije i mjere koje se poduzimaju s ciljem sprečavanja njezinog širenja, realno je očekivati porast simptoma različitih psihičkih poremećaja. Nažalost, preliminarni rezultati novog ispitivanja provedenog na Sveučilištu u Rijeci u jesen 2020. godine upravo potvrđuju daljnji trend porasta depresivnosti i anksioznosti kod studenata, što je u skladu s nalazima istraživanja provedenih na brojnim sveučilištima diljem svijeta. Ovi podaci ističu potrebu za osvješćavanjem problema mentalnog zdravlja studenata budući da prisutnost ranih psihičkih smetnji značajno određuje kasnije ishode mentalnog zdravlja kao i radnu produktivnost. Rano prepoznavanje psihičkih teškoća i rane intervencije postaju prioritet svakog suvremenog sveučilišta, pri čemu se ističe potreba za proaktivnim djelovanjem i destigmatizacijom. Sveučilišni savjetovanišni centar Sveučilišta u Rijeci već niz godina pruža kontinuiranu, organiziranu institucijsku psihološku podršku studentima.

opasnost od zaraze predstavljala manji izvor stresa, socijalna se izolacija negativno odrazila na njihovo emocionalno i akademsko funkcioniranje. Čak 12,7 posto studenata navodilo je suicidalne misli, što je značajno više u usporedbi s našim ranijim podacima (oko 7 posto). Gotovo trećina ispitanih studenata razmišljala je o traženju stručne psihološke pomoći, ali ih je samo 5 posto zaista potražilo, premda im je bila dostupna. S obzirom na dugotrajnost pandemije i mjere koje se poduzimaju s ciljem sprečavanja njezinog širenja, realno je očekivati porast simptoma različitih psihičkih poremećaja. Nažalost, preliminarni rezultati novog ispitivanja provedenog na Sveučilištu u Rijeci u jesen 2020. godine upravo potvrđuju daljnji trend porasta depresivnosti i anksioznosti kod studenata, što je u skladu s nalazima istraživanja provedenih na brojnim sveučilištima diljem svijeta. Ovi podaci ističu potrebu za osvješćavanjem problema mentalnog zdravlja studenata budući da prisutnost ranih psihičkih smetnji značajno određuje kasnije ishode mentalnog zdravlja kao i radnu produktivnost. Rano prepoznavanje psihičkih teškoća i rane intervencije postaju prioritet svakog suvremenog sveučilišta, pri čemu se ističe potreba za proaktivnim djelovanjem i destigmatizacijom. Sveučilišni savjetovanišni centar Sveučilišta u Rijeci već niz godina pruža kontinuiranu, organiziranu institucijsku psihološku podršku studentima.

opasnost od zaraze predstavljala manji izvor stresa, socijalna se izolacija negativno odrazila na njihovo emocionalno i akademsko funkcioniranje. Čak 12,7 posto studenata navodilo je suicidalne misli, što je značajno više u usporedbi s našim ranijim podacima (oko 7 posto). Gotovo trećina ispitanih studenata razmišljala je o traženju stručne psihološke pomoći, ali ih je samo 5 posto zaista potražilo, premda im je bila dostupna. S obzirom na dugotrajnost pandemije i mjere koje se poduzimaju s ciljem sprečavanja njezinog širenja, realno je očekivati porast simptoma različitih psihičkih poremećaja. Nažalost, preliminarni rezultati novog ispitivanja provedenog na Sveučilištu u Rijeci u jesen 2020. godine upravo potvrđuju daljnji trend porasta depresivnosti i anksioznosti kod studenata, što je u skladu s nalazima istraživanja provedenih na brojnim sveučilištima diljem svijeta. Ovi podaci ističu potrebu za osvješćavanjem problema mentalnog zdravlja studenata budući da prisutnost ranih psihičkih smetnji značajno određuje kasnije ishode mentalnog zdravlja kao i radnu produktivnost. Rano prepoznavanje psihičkih teškoća i rane intervencije postaju prioritet svakog suvremenog sveučilišta, pri čemu se ističe potreba za proaktivnim djelovanjem i destigmatizacijom. Sveučilišni savjetovanišni centar Sveučilišta u Rijeci već niz godina pruža kontinuiranu, organiziranu institucijsku psihološku podršku studentima.

TEA DIMNJAŠEVIĆ, RANIJA PREDSJEDNICA SZ UNIRI

KAKO JE NEMOGUĆE POSTALO MOGUĆE: ONLINE STUDENTSKI IZBORI

Zadnja godina obilježena je COVID-19 pandemijom i gotovo ne postoji dio života koji se nije promijenio uslijed pojave danas često spominjanog virusa. Studentski život promijenio se iz temelja, a obrazovanje koje smo poznavali do prošle godine sada je poprimilo sasvim novi oblik online nastave. Iako je bilo nemoguće predvidjeti što nas sve očekuje u narednim mjesecima novonastalih okolnosti, bilo je važno osvijestiti studente i sve druge članove akademske zajednice na očekivane promjene i prilagodbe koje su bile djelomično nepoznate, a ovisile su o razvoju cjelokupne epidemiološke situacije. Studenti i studentice Sveučilišta u Rijeci od početka pandemije uključili su se u brojne volonterske aktivnosti, ali su i preuzeli inicijativu u prilagodbi »novom normalnom«. Iako najčešće ovu pandemiju povežemo s negativnim posljedicama i ograničenjima kojih se moramo pridržavati, ona nam je otvorila i neke nove mogućnosti, a posebno u pogledu digitalizacije i rješavanja tekućih poslova na daljinu. Studentski zbor Sveučilišta u Rijeci i ovaj put je preuzeo inicijativu i organizirao redovne studentske izbore za više od 300 studentskih predstavnika u online obliku. Uz veliku pomoć i potporu Uprave Sveučilišta i Sveučilišnog računarskog centra (SRCE), studenti Sveučilišta u Rijeci prvi su u Republici Hrvatskoj imali

priliku sudjelovati u online izborima. Izbori su provedeni transparentno i na visokoj sigurnosnoj razini, a ono što je najvažnije je to da su izborima mogli pristupiti svi studenti i studentice Sveučilišta, neovisno gdje su se taj dan nalazili. Ovakav način provođenja izbora dobro je prihvaćen od strane kolega i kolegica, a posebno jer su aplikaciji za izbore mogli pristupiti s bilo kojeg uređaja s internetskom vezom, a uz pomoć svog AAI identiteta (autentifikacijska i autorizacijska infrastruktura sustava znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj). Gledajući na pandemiju iz studentske perspektive ona je doista promijenila iz temelja koncept obrazovanja i studentskog života, ali još jednom se pokazalo da su studentice i studenti spremni na izazove koji su stavljeni pred njih. Otvorena, pravovremena i iskrena komunikacija Sveučilišta i studenata pokazala se ključnom u ovim okolnostima, a važno je naglasiti da i ovu pandemiju moramo iskoristiti na najbolji mogući način za daljnji rast i unapređenje svih segmenata studentskog standarda i života. Drago nam je što je naše Sveučilište još jednom prepoznalo koliko je važno razgovarati i raspravljati o aktualnim događajima, a posebno o pandemiji i svim posljedicama i promjenama koje je uzrokovala, ne samo u studentskom životu, već i puno šire.

Zadnja godina obilježena je COVID-19 pandemijom i gotovo ne postoji dio života koji se nije promijenio uslijed pojave danas često spominjanog virusa. Studentski život promijenio se iz temelja, a obrazovanje koje smo poznavali do prošle godine sada je poprimilo sasvim novi oblik online nastave. Iako je bilo nemoguće predvidjeti što nas sve očekuje u narednim mjesecima novonastalih okolnosti, bilo je važno osvijestiti studente i sve druge članove akademske zajednice na očekivane promjene i prilagodbe koje su bile djelomično nepoznate, a ovisile su o razvoju cjelokupne epidemiološke situacije. Studenti i studentice Sveučilišta u Rijeci od početka pandemije uključili su se u brojne volonterske aktivnosti, ali su i preuzeli inicijativu u prilagodbi »novom normalnom«. Iako najčešće ovu pandemiju povežemo s negativnim posljedicama i ograničenjima kojih se moramo pridržavati, ona nam je otvorila i neke nove mogućnosti, a posebno u pogledu digitalizacije i rješavanja tekućih poslova na daljinu. Studentski zbor Sveučilišta u Rijeci i ovaj put je preuzeo inicijativu i organizirao redovne studentske izbore za više od 300 studentskih predstavnika u online obliku. Uz veliku pomoć i potporu Uprave Sveučilišta i Sveučilišnog računarskog centra (SRCE), studenti Sveučilišta u Rijeci prvi su u Republici Hrvatskoj imali

priliku sudjelovati u online izborima. Izbori su provedeni transparentno i na visokoj sigurnosnoj razini, a ono što je najvažnije je to da su izborima mogli pristupiti svi studenti i studentice Sveučilišta, neovisno gdje su se taj dan nalazili. Ovakav način provođenja izbora dobro je prihvaćen od strane kolega i kolegica, a posebno jer su aplikaciji za izbore mogli pristupiti s bilo kojeg uređaja s internetskom vezom, a uz pomoć svog AAI identiteta (autentifikacijska i autorizacijska infrastruktura sustava znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj). Gledajući na pandemiju iz studentske perspektive ona je doista promijenila iz temelja koncept obrazovanja i studentskog života, ali još jednom se pokazalo da su studentice i studenti spremni na izazove koji su stavljeni pred njih. Otvorena, pravovremena i iskrena komunikacija Sveučilišta i studenata pokazala se ključnom u ovim okolnostima, a važno je naglasiti da i ovu pandemiju moramo iskoristiti na najbolji mogući način za daljnji rast i unapređenje svih segmenata studentskog standarda i života. Drago nam je što je naše Sveučilište još jednom prepoznalo koliko je važno razgovarati i raspravljati o aktualnim događajima, a posebno o pandemiji i svim posljedicama i promjenama koje je uzrokovala, ne samo u studentskom životu, već i puno šire.

Zadnja godina obilježena je COVID-19 pandemijom i gotovo ne postoji dio života koji se nije promijenio uslijed pojave danas često spominjanog virusa. Studentski život promijenio se iz temelja, a obrazovanje koje smo poznavali do prošle godine sada je poprimilo sasvim novi oblik online nastave. Iako je bilo nemoguće predvidjeti što nas sve očekuje u narednim mjesecima novonastalih okolnosti, bilo je važno osvijestiti studente i sve druge članove akademske zajednice na očekivane promjene i prilagodbe koje su bile djelomično nepoznate, a ovisile su o razvoju cjelokupne epidemiološke situacije. Studenti i studentice Sveučilišta u Rijeci od početka pandemije uključili su se u brojne volonterske aktivnosti, ali su i preuzeli inicijativu u prilagodbi »novom normalnom«. Iako najčešće ovu pandemiju povežemo s negativnim posljedicama i ograničenjima kojih se moramo pridržavati, ona nam je otvorila i neke nove mogućnosti, a posebno u pogledu digitalizacije i rješavanja tekućih poslova na daljinu. Studentski zbor Sveučilišta u Rijeci i ovaj put je preuzeo inicijativu i organizirao redovne studentske izbore za više od 300 studentskih predstavnika u online obliku. Uz veliku pomoć i potporu Uprave Sveučilišta i Sveučilišnog računarskog centra (SRCE), studenti Sveučilišta u Rijeci prvi su u Republici Hrvatskoj imali

LUKA DELAK, ČLAN SKUPŠTINE SZ UNIRI

PROŠLE GODINE ONLINE NASTAVI OCJENA DOBAR

Nedugo nakon nastupa epidemije u Hrvatskoj, na Sveučilištu u Rijeci učinjen je prijelaz na online nastavu s ciljem sprječavanja potencijalnog prijenosa zaraze među studentima. Nagli prijelaz s tradicionalnog, kontaktnog studiranja, na online nastavu pokazao se kao veliki izazov i trebalo je dokazati da se s njime možemo adekvatno nositi. Studentski zbor Sveučilišta u Rijeci odlučio je provesti anketu širom Sveučilišta s ciljem određivanja zadovoljstva studenata načinom na koji su se njihovi fakulteti, odnosno voditelji kolegija i nastavnici, prilagodili novonastaloj situaciji. Anкета koju smo proveli u travnju 2020. obuhvatila je više od 2.700 studenata kroz 15 sveučilišnih sastavnica - fakulteta i odjela. Upitnik se sastojao od 25 pitanja zatvorenog tipa (izjava) s kojima su studenti na ljestvici od 1 do 5 mogli izraziti svoje slaganje, odnosno neslaganje. Sudionicima je također omogućeno da kroz 3 pitanja otvorenog tipa izraze svoja razmišljanja i brige te da ponude kritike i komentare. Nakon analize rezultata, utvrdili smo da je prosječna ocjena na razini Sveučilišta dobar (3). Ta ocjena

na ukazuje da nikome tada ni u primisli nije bilo da bi situacija mogla eskalirati kao što je, pa je pripremljenost u prvim tjednima bila nezadovoljavajuća. Ono što je studente tada najviše brinulo je visoki stupanj nesigurnosti oko onoga što će se od njih očekivati, kako će se polagati ispiti, kako će se nadoknaditi izgubljena praktična nastava te kako će akademska godina uopće završiti. S obzirom na to da je ovo istraživanje provedeno nakon prva 2 tjedna online nastave, opravdano bi bilo danas provesti novo istraživanje kako bismo procijenili napredak u kvaliteti od tada do danas. Za očekivati bi bilo mnogo bolju ocjenu, s obzirom na to da su se brojni nastavnici u potpunosti prilagodili okolnostima te se nastava redovito održava, a informacije o izvođenju kolegija, polaganju ispita i ostalog su pravovremene. No, bez obzira na nedaće koje su tada zadesile sveučilišnu zajednicu, studenti su iskoristili smanjeno radno i nastavno opterećenje u počecima epidemije za dobru svrhu. Hrvatski studentski zbor je u to vri-

Hrvatske, bili su prvi koji su udružili snage kako bi zdravstveno osoblje opskrblili zaštitnom opremom koja je tada bila količinski nedostatna, a sve s ciljem borbe protiv virusa i njihove zaštite. U mjesec i pol dana izrađeno je gotovo 12 tisuća vizira, od kojih je 1.100 izrađeno na Sveučilištu u Rijeci, na što smo bili posebno ponosni. Našim vizirima opskrblili smo više od 20, što zdravstvenih, što socijalnih ustanova u Primorsko-goranskoj županiji, a posebno nas je veselilo što su svi našim vizirima bili jako zadovoljni.

jeme pokrenuo nacionalnu inicijativu izrade 3D tiskanih vizira za zaštitu medicinskog osoblja pod nazivom »#OstaniDoma, #StudentiPomazu«, kojoj se od samog početka priključio Studentski zbor Sveučilišta u Rijeci. Studenti i dobri ljudi - volonteri diljem

S obzirom na dugotrajnost pandemije realno je očekivati porast simptoma različitih psihičkih poremećaja

Ivanka Živčić-Bećirević

Gledajući na pandemiju iz studentske perspektive, ona je doista promijenila iz temelja koncept obrazovanja i studentskog života

Tea Dimnjašević

Nagli prijelaz s tradicionalnog studiranja na online nastavu pokazao se kao veliki izazov

Luka Delak

JUBILEJ RIJEKE PSIHLOGIJE DESET GODINA AFIRMACIJE ZNANSTVENE I PRIMJENJIVE

Psihologija Rijekom te

U sklopu obilježavanja Tjedna psihologije, koji je pokrenulo Hrvatsko psihološko društvo, nastala je Rijeka psihologije čiji je program svake godine koncipiran tako da svatko može pronaći nešto za sebe. Ove se godine mnogo aktivnosti bavi stresom i psihološkom otpornošću, a nude se i različite strategije za suočavanje sa stresom, budući da se svaka osoba, ali i sustavi, moraju prilagoditi novim životnim uvjetima. Ovogodišnja je novost i dolazak Rijeke psihologije u domove građana jer najveći se dio programa odvija u online okruženju

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Manifestacija koja je postala neizostavan dio veljače i čiji program prate stari i mlađi, veliki i maleni, stručnjaci i laici, Rijeka psihologije, ovog je tjedna potekla jubilarnu, desetu godinu za redom. Prvi put Rijeka psihologije zbog epidemiološke situacije teče i virtualnim svijetom, a navodeći kako je program svake godine koncipiran tako da svatko može pronaći nešto za sebe, predsjednica Organizacijskog odbora Ines Jakovčić kaže da je za to zaslužna zanimljivost i korisnost psihologije kao znanstvene i primijenjene discipline koja se bavi svim aspektima ljudskog funkcioniranja.

- Manifestacija se provodi u sklopu obilježavanja Tjedna psihologije koju je pokrenulo Hrvatsko psihološko društvo (HPD) 2008. godine povodom 55. obljetnice svog djelovanja, a ovaj 14. Tjedan se obilježava pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Hrvatske. Diljem Hrvatske, u tjednu koji uključuje datum osnivanja HPD-a, odnosno 20. veljače, psiholozi i psihologinje održavaju brojne edukativne i druge uobičajene aktivnosti iz svoje prakse. U obilježavanju tog tjedna sudjelovali smo i mi, no meni se činilo da bi to što radimo trebalo biti vidljivije i da se trebamo bolje organizirati, naročito u promidžbi. Svoju sam ideju podijelila s tadašnjim pročelnikom Odsjeka, prof. dr. sc. Zoranom Sušnjem, koji je podržao inicijativu te smo krenuli u osmišljavanje manifestacije prvi put održane 2012. godine. Kako bi ideja postala stvarnost, potreban je angažman motiviranih pojedinaca, stoga smo osnovali Organizacijski odbor koji je, osim mene i prof. dr. sc. Sušnja, uključivao i Goranu Birovljević, Irenu Miletić, Lorenu Zec, Jasminku Juretić, Natašu Makarun i Kristinu Dankić. Lorena Zec i danas je članica Organizacijskog odbora, a u međuvremenu je u radu Odbora sudjelovalo ukupno 39 ljudi, priča predsjednica Organizacijskog odbora.

Otvorena sva vrata

Dodajući da je od samog početka manifestacija »otvarala sva vrata« na koja su pokucali kaže da su se obratili Gradu Rijeci s pozivom za podršku u organizaciji i financiranju, što su oni odmah prihvatili. Od tada pa do danas jedna djelatnica Odsjeka za odgoj i školstvo sudjeluje u radu Organizacijskog odbora, a Grad podržava manifestaciju i financijski, ali i omogućava korištenje svojih prostora za održavanje programskih aktivnosti i humanitarne akcije Rijeke psihologije.

- Sveučilište u Rijeci od samog je početka svojevrstni suradnik i

vjetar u leda, a u ovoj nam je godini sufinanciralo i izradu nove mrežne stranice. U realizaciji nas je od samog početka podržala i Primorsko-goranska županija koja je ovogodišnji generalni pokrovitelj manifestacije, a vrijednost projekta potvrđuje nam i višegodišnje financiranje od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja. Vjerni su nam pokrovitelji i Filozofski fakultet u Rijeci te njegov Odsjek za psihologiju i Centar za primijenjenu

psihologiju, a zadnjih nekoliko godina i Hrvatska psihološka komora i Hrvatsko psihološko društvo. Odličnu suradnju imamo s dizajnericom Jelenom Babić i programerom Goranom Čeko, a ne smijem zaboraviti i naše brojne glazbene goste i glumce koji nam uljepšavaju svako Otvaranje. U proteklih je devet godina Rijeka psihologije stekla uistinu puno prijatelja koje je teško uopće pobrojati, a manifestacija ne bi bila tako

uspješna ni bez odlične suradnje s medijima, ističe Jakovčić.

Program je formiran tako da su pozvali kolegice i kolege koji su već sudjelovali u obilježavanju Tjedna psihologije i ono što nude posložili u program Rijeke psihologije. Zadatak je Organizacijskog odbora organizirati dobru promidžbu i potaknuti psihologe da se uključe u manifestaciju, odnosno da ono što rade rade »pod kapom« Rijeke psihologije.

- Cilj je da naši sadržaji dođu do krajnjih korisnika, a znamo da danas ništa ne ide bez reklame. Moja je ideja bila da se aktivnosti održavaju na raznim mjestima kako bismo preplavili naš grad psihologijom. Zato smo pozivali kolegice i kolege da održe aktivnosti u svojim prostorima kako bismo bili prisutni u lokalnoj sredini, a neke smo prostore osigurali i mi kao organizatori, kao što su učionice Filozofskoga fakulteta u Rijeci, prostor Gradske vijećnice, Sveučilišne knjižnice, Gradske knjižnice Rijeka i slično. Ove godine dolazimo i u domove građana, budući da se najveći dio programa odvija u online okruženju. Dovoljno je kliknuti na poveznice navedene u programu i omogućen je pristup sadržajima iz psihologije. Neke su aktivnosti snimljene i bit će dostupne na našem YouTube kanalu tijekom cijele godine, najavljuje Jakovčić.

Kaže da se već u studenom psiholozima šalje poziv za prijavu aktivnosti, a sredinom siječnja zna se kakav program novo izdanje Rijeke psihologije očekuje.

Raznolike teme

- Psihologija je uistinu zanimljiva disciplina i bavi se vrlo raznolikim temama, odnosno obuhvaća različite aspekte ljudskog funkcioniranja, stoga vjerujem da u programu ima za svakoga ponešto. Ne postoji samo jedna tema oko koje se »vrti« godišnji program, što je najčešće slučaj s drugim manifestacijama, a tome je tako upravo zato što želimo istaknuti širinu i primjenjivost spoznaja iz psihologije. Cilj nam je pozvati građane da pročitaju program i sažetke koje pripreme provoditelji aktivnosti kako bi saznali nešto konkretno iz psihologije, a možda i uvidjeli da psihologija nudi neka znanja i spoznaje koje do tada nisu znali niti su smatrali da su im dostupne. Što ljudi više zna čime se psihologija bavi, koje spoznaje nudi i kako nam može pomoći, bit će veća potražnja za uslugama psihologa. Drugim riječima, želimo osvijestiti važnost zapošljavanja psihologa u raznim ustanovama, institucijama, organizacijama i udrugama, odnosno afirmirati struku. Nadamo se da je pokretanje i održavanje Rijeke psihologije naš skroman doprinos ostvarivanju tog cilja,

Predsjednica Organizacijskog odbora Ines Jakovčić

MARKO GRACIN

Psihološka pomoć studentima iz potresom pogođenih područja

Osim što je ovogodišnja humanitarna akcija Rijeke psihologije usmjerena na pomoć Društvu psihologa Sisačko-moslavačke županije, odmah nakon potresa Sveučilišni savjetovanišni centar organizirao je i pružanje psihološke podrške u kriznim situacijama za studente Sveučilišta u Rijeci iz potresom pogođenih područja. Studenti su se mogli javiti putem telefona, e-maila te aplikacija WhatsApp, Viber, Facebook, a prof.dr.sc. Ivanka Živčić-Bećirević, voditeljica Sveučilišnog savjetovanišnog centra Sveučilišta u Rijeci, kaže da je cilj ove aktivnosti bio pružiti neposrednu emocionalnu podršku studentima koji su doživjeli stresna i traumatska iskustva tijekom potresa te im pomoći u prilagodbi nakon potresa, bilo da su ostali u potresom pogođenom kraju, bilo da su došli u Rijeku u pokušaju rješavanja obveza na studiju.

- Studenti su u pravilu bili vrlo uznemireni, osjećali su nesigurnost i gubitak kontrole, žalili se na teškoće sa spavanjem, nedostatak motivacije za rad te otežanu koncentraciju na učenje. Izražavali su zabrinutost za članove obitelji koji su ostali u Banovini, kao i strahove od povratka u taj kraj. Usprkos teškoćama, velik je broj studenata odgovorno pokušavao riješiti što više obveza na studiju kako im se zadaci ne bi kasnije nagomilali, premda je Sveučilište osiguralo niz uvjeta kojima im se pokušalo olakšati, poput odgođenog polaganja kolokvija i ispita u zimskom ispitnom roku. Pojedince koji su doživjeli intenzivna stresna iskustva važno je podučiti o tome koje su reakcije normalne i uobičajene, a u kojem je slučaju potrebno potražiti stručnu pomoć. Očekivano je da će, uz neposrednu podršku, psihološka pomoć biti dugotrajnije potrebna onima koji su doživjeli neugodna iskustva tijekom i nakon potresa jer traumatska iskustva mogu rezultirati odgođenim, a ponekad i trajnijim psihičkim smetnjama. S obzirom na raznolikost mogućih traumatskih reakcija, kao i specifičnost pristupa njihovu tretmanu, izuzetno je važno da psihološku pomoć pružaju stručnjaci s adekvatnom edukacijom za takav rad. Zato je nužno educirati dovoljan broj stručnjaka kako bi što veći broj onih kojima je stručna pomoć potrebna istu i dobio, pojašnjava prof.dr.sc. Živčić-Bećirević.

More ideas

Ne postoji samo jedna tema oko koje se »vrti« godišnji program zato što želimo istaknuti širinu i primjenjivost spoznaja iz psihologije

U devet godina održano je ukupno 664 programskih aktivnosti, 425 psihologa sudjelovalo je u provođenju aktivnosti i zabilježeno je gotovo 20 tisuća posjetitelja

DISCIPLINE KOJA SE BAVI SVIM ASPEKTIMA LJUDSKOG FUNKCIONIRANJA

Teče cijelo desetljeće

Studenti psihologije prethodnih su godina izrađivali promo predmete koji su se prodavali u humanitarne svrhe

pojašnjava Jakovčić.

Cinjenica da posljednjih deset godina manifestacija raste iz godine u godinu potvrda je, kaže, da obavljaju dobar posao.

- Prve smo godine imali 66 aktivnosti, a lani smo dosegli brojku veću od 110 stotinjak, a stotinjak ih imamo i ove godine unatoč svima poznatim izvanrednim okolnostima. Iako smo se velikim dijelom prebacili na online rad, uspješno smo zadržali spomenutu brojku, na čemu zahvaljujem svim provoditeljima aktivnosti. Naravno, životne se okolnosti odražavaju na izbor tema o kojima razgovaramo, a upravo je psihologija spremna ponuditi ljudima odgovore na aktualna pitanja i dileme. Od 2012. godine od danas manifestacija se unaprijedivala i rasla, što se očituje i u povećanju broja uključenih psihologa i psihologinja te njihovih suradnika i suradnica, proširenju tema koje se obuhvaćene programom, broju posjetitelja aktivnosti itd. U proteklih je devet godina održano ukupno 664 programskih aktivnosti, 425 psihologa i psihologinja te njihovih suradnika drugih profesija sudjelovalo je u provođenju aktivnosti, zabilježeno je gotovo 20 tisuća posjetitelja. Istovremeno humanitarnim akcijama je prikupljeno 89.448,50 kuna, a u realizaciju

manifestacije uključeno 373 volontera i volonterki koji su zabilježili 3.930 sati rada te je udvostručen broj mjesta održavanja aktivnosti. Naime, u 2012. godini pričalo se o psihologiji na 30 lokacija, a u 2020. na čak 65. Povećan je i broj gradova i općina u Primorsko-goranskoj županiji u kojima se održavaju programske aktivnosti, s jedne na čak 19, iznosi Jakovčić.

450 volonterskih sati

Veoma je, kaže, ponosna na volonterski angažman svih uključenih u osmišljavanje i realizaciju manifestacije. Ono što se svake godine ističe i broji su volonterski sati studenata koji sudjeluju u provedbi humanitarne akcije. Svake se godine uključivaju četrestetak volontera, uglavnom studenata i studentica psihologije, koji odrade oko 450 sati godišnje. Prethodnih su godina studenti ručno izrađivali promo predmete koje su prodavali u sklopu humanitarne akcije. Njima je to bio najdraži dio posla zbog druženja i prilike da izraze svoju kreativnost, a angažirali su se i u prodaji promo materijala na prodajno-promotivnim štandovima postavljenima na Korzu i u ZTC-u, a prvih nekoliko godina u Tower centru Rijeka. Ti su štandovi još jedan način za podizanje vidljivosti manifestacije, a

osnovni im je cilj prikupiti sredstva u humanitarne svrhe.

- Članovi Organizacijskog odbora također jedan dio svog posla odrade volonterski, a zadataka uistinu ima puno. Ono što je vidljivo jest tjedan dana provođenja programskih aktivnosti, ali cijelu priču treba i pripremiti, i posložiti i iskoordinirati. Mnogo je ljudi uključeno u te »pozadinske« poslove i puno je vremena utrošeno da tih sedam dana bude sve kako treba. Svoje sate ne brojimo, ali vjerujem da djela govore više od brojki. Do sada se u rad Organizacijskog odbora uključivalo 39 ljudi, što nije puno ako uzmemo u obzir koliko je posla učinjeno. Ovim putem zahvaljujem svim bivšim i sadašnjim članovima Odbora jer je svatko od njih utkao dio sebe u povijest manifestacije, priča Jakovčić.

Provoditelji aktivnosti, psiholozi i psihologinje te njihovi suradnici i suradnice drugih profesija također barem dio aktivnosti provode na volonterskoj osnovi, a sve nas povezuje zajednički cilj – potreba da populariziramo psihologiju! Ovim putem zahvaljujem svima koji su se uključivali u realizaciju manifestacije na bilo koji način.

Dodajući da Rijeka psihologije iz godine u godinu ima konstantnih elemenata, kaže i da se

Humanitarni karakter od samih početaka

Jedna od posebnosti Rijeke psihologije je što od samih početaka njeguje humanitarni karakter. Humanitarne akcije predstavljaju još jedan način osvještavanja važnosti uloge psihologa u raznim područjima života i djelovanja budući da se tijekom manifestacije prikupljaju sredstva koja se svake godine doniraju organizaciji u kojoj radi ili bi trebao raditi psiholog ili psihologinja. Prethodnih smo godina prikupili 89.448,50 kn, što ne bi bilo moguće bez uključivanja velikog broja građana, pa koristim ovu priliku kako bih zahvalila svima koji su kupovali naše promo predmete ili donirali novce na račun. Usput pozivam i građane da se uključe u ovogodišnju humanitarnu akciju uplatom na žiro-račun Filozofskog fakulteta kako bi nam pomogli u prikupljanju sredstava za edukacije članova Društvo psihologa Sisačko-moslavačke županije. Na ovu

odluku potaknula nas je izvanredna situacija koja se dogodila u Banovini. Nakon obnove kuća, zgrada i prostora, psihološka podrška stanovnicima tog područja bit će prijeko potrebna. Kako bi se ljudima osigurala adekvatna i pravovremena pomoć i podrška, osnaživanje i podrška stručnjaci koji pružaju istu od neizmjerne su važnosti, naglašava Jakovčić.

Do sada je Rijeka psihologije sredstva donirala Odjelu za djecu i adolescente Psihijatrijske bolnice Lopača, Odjelu za neurokognitivnu rehabilitaciju Psihijatrijske bolnice Rab, Dječjem vrtiću Rijeka, Centru za rehabilitaciju Fortica Kraljevica, Centru za odgoj i obrazovanje Rijeka, Ekonomskoj školi Mije Mirkovića Rijeka, Centru za autizam Rijeka, Zavodu za audiologiju i fonijatriju Kliničkog bolničkog centra Rijeka te Podcentru predškolskog odgoja Maestral.

svake godine uvode noviteti. Tako se manifestacija uvijek službeno otvara pozvanim predavanjem jednog od cijenjenih profesora s Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Rijeci i na taj se način želi posjetiteljima približiti znanstvenau djelatnost.

- Prilika je to da ljudi vide koliko su spoznaje iz znanosti korisne u svakodnevnom životu. S druge strane, važno je osvijestiti da su ideje za istraživanja često potaknute upravo onime što se uočava u praksi. Znanost ne može bez prakse, kao ni praksa bez znanosti. Tu važnu povezanost između znanosti i prakse pokušali smo naglasiti i u samoj organizacijskoj strukturi manifestacije. Sveučilišni savjetovanišni centar i Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Rijeci glavni su organizatori, no manifestacija ne bi mogla biti realizirana bez suradnje s kolegicama i kolegama iz prakse okupljenima u Društvu psihologa Primorsko-goranske županije i Ri psi alumni klubu. Nadalje, u organizaciju se uključuju i studenti psihologije iz Udruge Psiarius koji već na studiju mogu shvatiti važnost približavanja korisnicima, prilagodbe sadržaja koji žele prenijeti, a volontiranjem na programskim aktivnostima upoznaju svoje kolege i stvaraju poznanstva za neke buduće suradnje. Znamo da su promjene u društvu često potaknute upravo zahvaljujući neprofitnom sektoru, pa se tako među organizatorima nalaze i SOS Rijeka – centar za nasilje i ljudska prava te Udruga za zaštitu obitelji U.Z.O.R. Smatram da Rijeka psihologije uistinu dobro pokazuje kako neke stvari mogu funkcionirati »kad se male ruke slože«, objašnjava Jakovčić.

Brojna priznanja

Od prve je godine neizostavni dio manifestacije i konferencija »Psihologija za gospodarstvenike« namijenjena poduzetnicima i poslodavcima, a program se uvijek dotiče i tema kao što su roditeljstvo, učenje, psihičko zdravlje, osjećaji, komunikacija, priprema za zapošljavanje i slično. Svake se godine otvaraju

i nove teme koje prate aktualna događanja i trendove u psihologiji. - Ove se godine mnogo brojne aktivnosti bave mentalnim zdravljem i psihološkom otpornošću, a nudimo i različite strategije za suočavanje sa stresom i funkcioniranje u školi, na poslu, u privatnom životu, budući da se svaka osoba, ali i sustavi, moraju prilagoditi novim životnim uvjetima. Osim uobičajenih radionica, predavanja, okruglih stolova i slično, nekoliko smo godina nudili pub-kvizove koji su bili odlično posječeni, zatim znanstvene kafiće i Practice coffee koji su se održavali u kafićima. Lani smo ugostili kazališnu predstavu »U mojoj glavi« koja progovara o ozbiljnim problemima anksioznosti i depresivnosti, a ove godine prvi put imamo i psihoedukativnu izložbu na otvorenom na temu očuvanja psihičkog zdravlja. Igra Escape room već je nekoliko godina u ponudi za osnovnoškolce, a ove godine imamo čak nekoliko igara koje se mogu igrati na ekranima. Osmišljavanjem ovakvih aktivnosti želimo pokazati da učenje uopće ne mora biti dosadno i suhoparno. Na nama je da budemo kreativni i pronađemo način da dopremo do svojih korisnika, a pozitivne povratne informacije i interes za ono što radimo motiviraju nas da Rijeka psihologije teče i dalje, zaključuje Jakovčić.

Koliko je manifestacija uspješna i zapažena u lokalnoj zajednici i šire dokaz su razna priznanja i nagrade koje je u prvom desetljeću prikupila. Na tom su se popisu našli društveno priznanje »Marulić: Fiat psychologia« za osobito vrijedan doprinos razvitku i promicanju hrvatske primijenjene psihologije i psihologijska nagrada »Ramiro Bujas« za osobiti doprinos društvenoj afirmaciji psihologije, a obje dodjeljuje Hrvatsko psihološko društvo. Zatim je tu i državna nagrada Hrvatskog sabora za znanost u kategoriji popularizacije i promidžbe znanosti, kao i nagrada riječkog Filozofskog fakulteta za popularizaciju znanosti u području društvenih znanosti.

Na predstavi »U mojoj glavi« održanoj u sklopu prošlogodišnje Rijeke psihologije tražilo se mjesto više

Humanitarnim akcijama je prikupljeno 89.448,50 kuna, a u realizaciju manifestacije uključena su 373 volontera koji su zabilježila 3.930 sati rada

Želimo osvijestiti važnost zapošljavanja psihologa u raznim ustanovama, institucijama, organizacijama i udrugama